

Bolyongás a szarvasi arborétumban¹

Aki ismeri a szarvasi arborétumot — és nemcsak azt mondja, hogy „voltam ott” —, az érzi és tudja, hogy mire gondoltam amikor leírtam azt a szót, hogy bolyongás... Bolyogani kaffkai hivatalokban lehet és a természetben. Én a természetre gondoltam, arra a hártartalannak tűnő, mindig új szépséget nyújtó természetre, amelynek egy értékes gyöngyszeme a szarvasi arborétum.

Fekete István Pepi-kert című könyve után nehéz újat is írni erről a pompás kertről. A növényanyag katalógusát pedig a kert szakavatott vezetője *Bauecker Alajos* írta meg, többször is kiadott munkájában.² Ez az az a kert, amelyet minden évszakban legalább egyszer meg kell nézni, de ha lehet akkor hetente...

A 84 hektáros arborétum Békés megyében, Szarvas várostól — jó úton — 3 km-re, a Holt-Körös mentén terül el. Az 1800-as évek elején megkezdett telepítéskor vadvédelmi indokok alapján ültették erre a területre a fehérynár, a kocsányos tölgy, a japán akác, a piramis nyár és a szilfák első példányait. Az ezek közül megmaradt példányokat ma a legöregebb fák közé tartoznak.

A gróf Bolza család a közeli Anna-ligeti kastély körül telepítette a díszfák első példányait. Az egykori szép parkból van néhány hagyása — főleg kocsányos tölgyek, valamint platán és fenyőféle — jelzi az egykori gondozott kastélykertet a Holt-Körös nagy kanyarulatában. A túloldalon régi gyümölcsfák fiatalodnak meg tavaszról tavaszra, innen az Anna-ligetből pedig a Bikazugban fut az út, arra a Körös ölelte nagy szigetre, melyen *Tessedik Sámuel* a gazdálkodást tanította.

Itt kell megemlítenem azt a nagyszerű gondolatot, amelyet *Bauecker* írt le a Békés megyei Természetvédelmi Évkönyvben (Békéscsaba, 1976.) megjelent dolgozatában: „Az Anna-ligeti idős tölgyek századokat kapcsolnak össze, ezért úgy gondolom, hasznos lenne természetvédelmi propaganda céljából és kultúrtörténeti vonatkozásban is, ha egy-egy idős tölgyfa elnevezésével tovább erősítenénk azoknak a kiváló embereknek emlékét, akik Szarvas város életében kiemelkedő munkát végeztek az elmúlt századokban. Meggyőződés-

Kaliforniai mammutfenyő (*Sequoia giganteum*). Az óriásfa törzsének körmérete 435 cm. (A szerző felvétele.)

sem, hogy minden élettelen anyagból készült művészi emlékműnél is szimbolikusabb és tartalmasabb emlék egy csodálatos tölgyfa, amely él és szinte folyamatosan demonstrálja az elmúlt időt.” Azt hiszem azt a néhány Anna-ligeti tölgymatuzsálemet olyan emberrekről kellene elnevezni, akik valamilyen formában Szarvashoz kötődtek és az arborétumot „alkották” vagy egyéb természetkutatásban jeleskedtek. Ilyen lehetne *Bolza Pál*, *Schenk Jakab* és *Molnár Béla* (nemzetközi hírvilágosítók) vagy *Mendöl Tibor* földrajztudós.

Az arborétum mai területén a díszfák ültetését és gyűjtését, egyáltalán a park-munka kialakítását *Bolza Pál* kezdte meg az 1800-as évek végén. Az addig jobbára vadvédelmi célokat szolgáló kertet fokozatosan átalakította arborétummá. Ekkor hozták át — hatalmas földlabdákkal — az Anna-ligeti parkból is a díszfák jelentős részét.

A szélsőséges éghajlatú Békés megyében a szarvasi arborétum nagyszerű példája a szakszerű és áldozatos kertészeti munka eredményességének! Az évszakok mindig átvarázsolják a kertet, s a színek és formák változatossá-

¹ Lásd még a hátsó borító belső oldalát.

² *Bauecker Alajos*: A szarvasi arborétum.

ga gazdagabb bármilyen mesterkéltséggel kálidoszkópnál. A fás növényfélék száma jelenleg 1500 körül van. A sokféle tölgyön kívül figyelemre méltó a fenyőfélék gyűjteménye egy-egy Európa-hírű példánnyal. A kert remek terep dendrológusnak, egyetemistának, kisdíáknak és vasárnapi kirándulónak egyaránt. A virágos réteken sétálva megszű csendet, jó levegőt és békés hangulatot találunk; ősszel a fenyvesek közé szorult bágyadt meleget vagy hosszan tartó esőt, de a csendes hó-

szállingózásban is érdemes itt bolyongani.

Évente többen, immár közel száz-ezren keresik fel a kertet. Ez megkívánta, hogy elötte parkírozót, a bejárat mellett pedig büfét, pihenőt és toalettet építsenek. A kertben is van néhány esőbeálló.

Aki e nemzetközi hírű természetvédelmi területünkről, hazánk legnagyobb arborétumáról többet szeretne megtudni, az e kis cikkem elején említett kiadványokból részletesen tájékozódhat.

Réthy Zsigmond

